

Voorstel voor onderzoek naar verhoging inkomsten uit grondwaterheffing

Haarlem, datum

Inleiding

Op 31 januari jl. stelden de Staten het Regionaal Waterprogramma (RWP) 2022-2027 vast. Uit de inleiding: “Met het programma ... wil de provincie haar bijdrage leveren aan een duurzaam beheer en gebruik van het water enerzijds en aan een hoogwaardige bescherming tegen het water anderzijds.” Een belangrijk kader voor het RWP is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) met doelen die uiterlijk in 2027 moeten zijn gerealiseerd. De provincie is eindverantwoordelijk voor kwaliteit en kwantiteit van het grondwater.

Eerder dit jaar organiseerden de fracties van Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks een inspiratiesymposium over water met veel aandacht voor de kwaliteit en beschikbaarheid van water. Er zijn steeds meer signalen dat de KRW-doelen niet worden gehaald. Veel deskundigen waarschuwen voor een tweede ‘stikstofdossier’. Vorige week kopte Nu.nl na onderzoek door Witteveen+Bos in opdracht van Natuurmonumenten: “Nieuwe 'stikstofcrisis' dreigt door slechte waterkwaliteit”. Nu al kunnen rechters op basis van de KRW projecten die de kwaliteit van het water verslechteren verbieden. Daarnaast zien we dat door klimaatverandering vaker periodes van droogte of wateroverlast optreden waarop we nog onvoldoende zijn voorbereid. Voor de natuur kan droogte veel schade opleveren: van de inheemse planten wordt 40% bedreigd door verdroging, vlinders en insecten zijn afhankelijk van die planten of vochtige milieus en in laag Nederland vormt brakke kwel door peilverlaging en inlaat van gebiedsvreemd water een bedreiging voor flora en fauna. Uiteraard is verdroging ook een ernstige bedreiging voor de landbouw, die bovendien gebruik maakt van o.a. grondwater voor onze voedselproductie. Ook in stedelijk gebied neemt de schade door verdroging toe: bodemdaling, ongelijkmatige zetting, paalrot en aantasting van de stedelijke groenstructuur.

Kortom: de doelen inzake de (grond)waterstand, de waterkwaliteit, de aanpak van verdroging en klimaatadaptatie zijn urgent en om deze te realiseren zal de provincie samen met andere partners alles uit de kast moeten halen. In het RWP wordt regelmatig verwezen naar specifieke opgaven voor bijvoorbeeld de binnenduinrand, de Vechtstreek en de veenweidegebieden gevolgd door formuleringen als: “nog extra maatregelen nodig”, “mogelijkheden zullen worden onderzocht en indien mogelijk uitgevoerd”, etc. In de onlangs gepubliceerde jaarstukken 2021 stelt het College: “De noodzaak voor het ontwikkelen van klimaatadaptief beleid voor de middellange en langere termijn is urgenter geworden daarom is daar in 2021 aan gewerkt. In 2022 zal hierop dan ook meer de focus komen te liggen.”

Voor de financiering van deze dringende maatregelen heeft de provincie extra (structurele) middelen nodig. Eén van de mogelijke bronnen is de grondwaterheffing. Daarom stellen wij voor te onderzoeken:

1. Of, in welke mate en met ingang van wanneer de grondwaterheffing kan worden verhoogd.
2. Of jaarlijkse indexeringsmogelijkheden mogelijk is.
3. Of het wenselijk is de heffingsgrondslag aan te passen waaronder ook uitbreiding naar andere sectoren, zoals grote industriële onttrekkers van grondwater en datacenters.

De Waterwet biedt het wettelijk kader voor de grondwaterheffing. De opbrengsten van de heffing moeten worden aangewend (art. 7.7) “voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden.” (begroting PNH 2022). Maatregelen inzake klimaatadaptatie – zoals het opvangen en benutten van regenwater, onlangs ook bepleit in een initiatiefvoorstel van de ChristenUnie – passen eveneens binnen dit kader.

Maatschappelijk doel

Blijven voldoen aan de behoefte aan voldoende en gezond (grond)water voor onze drinkwatervoorziening, voor natuur en landbouw en voor andere doeleinden, alsmede het bestrijden van schade als gevolg van verdroging.

Beoogde resultaten

Op peil houden van de grondwaterstand, tegengaan van verdroging en klimaatadaptatie.

Verhoging van de grondwaterheffing zal ook bijdragen aan een bewuster gebruik (besparing) van water. Daarom is uitbreiding van de heffing naar andere grote onttrekkers een zinvolle overweging. Met de jaarlijkse indexatie creëren we een stabiele financiering van structurele activiteiten en verplichtingen.

Passend bij de rol van de provincie

De provincie is eindverantwoordelijk voor kwaliteit en kwantiteit van het grondwater en dient te voldoen aan de wettelijke verantwoordelijkheden conform de Waterwet, de Kaderrichtlijn Water en het eigen Regionaal Waterprogramma. De grondwaterheffing is één van de structurele financieringsbronnen voor de rol van de provincie op het gebied van water.

Gegronde onderbouwing

Zie inleiding.

Doelgroep gevraagd om deze inzet

Met name de natuursector vraagt om (meer) maatregelen tegen verdroging. Expliciete aandacht voor de binnenduinrand met specifieke kwelmilieus is zeer gewenst. Door de actuele droogte dit voorjaar is de roep vanuit de landbouwsector weer sterk toegenomen. Ook de Waterschappen en de Waterwinbedrijven roepen op tot actie, zoals gememoreerd tijdens het inspiratiesymposium.

Financiën

In 2020 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing afgerond € 786.000 (bron: begroting 2022). Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief bedraagt dit jaar € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. We zijn met dit tarief een van de laagste in Nederland. Voor 2022 wordt een opbrengst geraamd van € 800.000.

Met name de drinkwaterbedrijven berekenen de grondwaterheffing door in de drinkwaterprijs: enkele euro's per jaar per bewoner. Een verhoging van de grondwaterheffing heeft derhalve een beperkte invloed op de kosten van bewoners. Ter illustratie: de provincie Noord-Brabant besloot onlangs het tarief per 1 januari 2023 te verdubbelen. De meerkosten per huishouden zijn daar circa € 2,- per jaar per huishouden.

Jaarstukken 2021: "De noodzaak voor het ontwikkelen van klimaatadaptief beleid voor de middellange en langere termijn is urgenter geworden daarom is daar in 2021 aan gewerkt. In 2022 zal hierop dan ook meer de focus komen te liggen."

Concept-motie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen ....

Constaterende dat:

- bescherming van waterveiligheid, -kwantiteit- en -kwaliteit een provinciaal belang is
- de provincie eindverantwoordelijk is voor kwaliteit en kwantiteit van het grondwater
- maatregelen voor duurzaam beheer en gebruik van water en voor de waterveiligheid in Noord-Holland zijn opgenomen in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 (RWP)
- deze maatregelen o.a. worden gefinancierd vanuit de opbrengsten van de provinciale grondwaterheffing conform de Grondwaterheffingsverordening 2010

Overwegende dat:

- door klimaatverandering zich steeds vaker periodes van hevige droogte of wateroverlast voordoen waar we nog onvoldoende op zijn voorbereid
- we ook in Noord-Holland nog niet voldoen aan de wettelijke doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water en de eindtermijn van de KRW (2027) snel nadert
- vrijwel alle 'waterpartijen' de urgentie van extra maatregelen met kracht onderstrepen
- in het RWP urgente maatregelen worden benoemd waarvoor op dit moment onvoldoende structurele financiering is
- het tarief van de grondwaterheffing al vele jaren stabiel is en een verhoging van het tarief zeer beperkte gevolgen zal hebben voor de inkomenspositie van bewoners

Verzoeken GS:

- Ten behoeve van de begroting 2023 te onderzoeken:
  1. Of en in welke mate de grondwaterheffing voor het begrotingsjaar 2023 kan worden verhoogd.
  2. Of jaarlijkse indexering van de grondwaterheffing mogelijk is.
  3. Of het mogelijk is de heffingsgrondslag aan te passen inclusief uitbreiding naar andere sectoren zoals grote industriële onttrekkers van grondwater en datacenters.
- De mogelijke meeropbrengst van een verhoogde grondwaterheffing toe te voegen aan de middelen voor het Provinciaal Waterprogramma en te bestemmen voor maatregelen inzake het op peil houden van het grondwaterniveau, het bestrijden van verdroging in met name natuurgebieden en randzones en maatregelen in het kader van klimaatadaptatie.